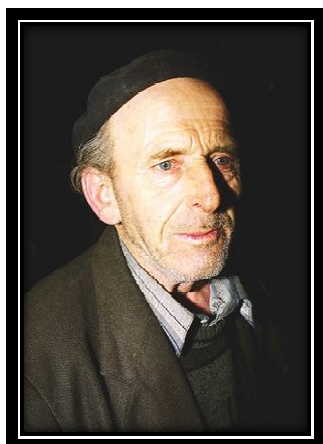

†ANTONI BARAN
LAUREAT DOROCZNEJ NAGRODY POWIATU OPOCZYŃSKIEGO ZA OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE KULTURY
W 2007 ROKU

Urodzony w 1930 r. Zdolności i zamiłowanie do sztuki ludowej odziedziczył po swojej matce, twórczyni znanej z wykonywania pajaków, bukietów kwiatowych oraz haftowania ręczników, koszul, obrusów i serwet.

Pierwsze docenione prace rzeźbiarskie powstały w latach pięćdziesiątych XX wieku, zostały wykonane na konkurs sztuki sakralnej zorganizowany przez Oddział Stowarzyszenia PAX w Kielcach. Wówczas rozpoczęła się współpraca artysty z „Veritasem”, „Desą” i „Cepelią”. Również wtedy zawarł znajomość ze znanym kolekcjonerem polskiej sztuki ludowej – Ludwigiem Zimmererem, w którego zbiorach znalazło się wiele wczesnych prac twórcy. W następnych latach uczestniczył z dużym

powodzeniem w konkursach i wystawach sztuki ludowej.

Ponad 300 prac tego twórcy znajduje się w zbiorach muzeów polskich np. w: Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie, Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi, Muzeum Narodowym w Kielcach, Muzeum Etnograficznym w Krakowie, Muzeum Etnograficznym w Toruniu, Muzeum Regionalnym w Opocznie, Muzeum Wsi Radomskiej, Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim, Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim.

Wiele rzeźb znalazło nabywców prywatnych w Polsce, Stanach Zjednoczonych, Australii, Francji, Niemczech, Bułgarii i Wietnamie.

W twórczości Antoniego Barana dominowała tematyka sakralna. Najczęściej wykonywał przedstawienia maryjne, chrystologiczne oraz ilustrujące historie biblijne. Tematem wielu rzeźb są postacie świętych (m.in. św. Jan Chrzciciel, św. Florian, św. Maksymilian Kolbe), aniołów, papieża, biskupów. Wiele prac prezentuje tematykę obrzędową, postacie w strojach regionalnych, czy też postacie legendarne i historyczne (np. rycerz, król, Jan Kochanowski, Oskar Kolberg, Karol Świerczewski).

Rzeźby mają różnorodną formę przestrzenną – od najczęściej wykonywanych, reliefowo ujętych ołtarzy i kapliczek (np. „Ostatnia wieczerza”, „Żłobek”, „Matka Boska Karmiąca”, „Święta rodzina”, „Święty Florian”), po rzeźby pełne („Frasobliwy”, „Anioł”, „Niepokalana”, „Papież”) i wielopostaciowe, przestrzenne („Kolędnicy”, „Kapela”, „Ostatnia wieczerza”, „Orka”). Najbardziej wyrazistą cechą formalną prac Antoniego Barana jest wielobarwna polichromia wywodząca się z jarmarczno-odpustowej estetyki. Ograniczona gama kolorystyczna (czerwień, brąz, błękit, granat, biel) podkreśla rytmikę i symetrię kompozycji. Wielobarwną polichromię wzbogaca efekt migotliwych lśnień, rozjaśniający obraz i jego nastrój. Artysta osiągał go dzięki zastosowaniu złotych i srebrnych plamek, równomiernie rozłożonych na jednolitej płaszczyźnie barwnej tła lub postaci. Najstarsze rzeźby mają stonowaną kolorystykę i niewielkie rozmiary oraz wyrazistą snycerkę.

Późniejsze prace charakteryzowały się większą ilością złocień i bardziej intensywnymi barwami polichromii.

Prace wykonywał stosując typowe narzędzia. Okorowywał przy pomocy strugów, ciął piłą, obciosywał siekierą, w dalszej kolejności korzystał z różnych dłutek (płaskich, półokrągłych i trójkątnych). Niektóre detale wycinał nożykami, przystosowanymi do nowej roli sposobem domowym.

Od 1977 r. był członkiem Stowarzyszenia Twórców Ludowych.

W 1984 r. otrzymał odznakę „Za Zasługi dla Województwa Piotrkowskiego”.

W 1997 r. otrzymał najwyższe odznaczenie przyznawane przez Ministra Kultury dla twórcy ludowego - Nagrodę im. Oskara Kolberga.

Antoni Baran zmarł w 2013 roku.

